

DE ROL VAN DE LEEROMGEVING IN HET ONDERWIJS

HOE KAN DE LEEROMGEVING BIJDAGEN AAN HET ONDERWIJS?

De afgelopen decennia heeft er een verschuiving van docent-gecentreerd onderwijs naar meer leerlinggericht onderwijs plaatsgevonden. Dit doet een beroep op de rol van de docent en daarmee ook de didactiek die hij of zij inzet. Die didactiek staat altijd in wisselwerking met de ruimte en de technologie.

Het gaat om het totaalplaatje: de onderwijsvisie, didactische en pedagogische keuzes, de fysieke ruimtes, de gebruikers én ondersteuning van de gebruikers.

Welk onderwijskundig concept wordt er ingezet? Wat is de visie van de organisatie? Wat zijn de waarden waar de school voor staat? Welke identiteit wil de school uitstralen? Dit zijn de eerste vragen die je moet beantwoorden voordat er naar de inrichting gekeken kan worden. Om vervolgens met alle gebruikers de ruimtes goed in te delen. Elke ruimte heeft zijn eigen kracht, functie en identiteit. Dit kan op het niveau van het klaslokaal of op schoolgebouw (en schoolplein).

Een studie uit Engeland onder 27 scholen en 153 klaslokalen concludeert dat er meer nodig is dan alleen een flexibel klaslokaal. Het gaat om niet alleen om flexibel meubilair maar ook temperatuur, luchtkwaliteit, kleur gebruik en eigenaarschap. Barret, Zhang, Davis, en Barret (2017) gaan uit van drie dimensies:

- Natuurlijkheid (goed gebruik van licht, klimaatbeheersing, akoestiek).
- Stimulatie (ruimte voor ontmoeten, samenwerken en gepersonaliseerd, flexibel).
- Individualisering (gebruik van kleur, materiaal, uitdagend en prikkelen om tot leren uitgedaagd te worden).

Volgens Barret en collega's (2017) kan het verschil in leerresultaten zelfs oplopen tot 16% bij de inzet van een effectieve leeromgeving. Zo speelt de eigenaarschap en flexibiliteit een belangrijke rol binnen de dimensie individualisering. Eigenaarschap van het lokaal is meer dan alleen het tonen van gemaakt werk. Laat leerlingen bijvoorbeeld meedenken, geeft ze keuzes waar ze bepaalde activiteiten kunnen uitvoeren. Hierbij is flexibel meubilair een prima oplossing om leerlingen een keuze te geven binnen het lokaal.

Terug naar de basis

Kijk eens naar de kleuterklas, verschillende hoeken met allemaal een eigen activiteit. De leerlingen hebben veel meer ruimte om eigen keuzes te maken. De autonomie is een stuk hoger in de kleuterklas dan in de hogere groepen. In veel scholen zie in de onderbouw dan ook dat er gebruik gemaakt wordt van meer dan alleen het lokaal, denk hierbij aan de gangen waar gespeeld en of gewerkt kan worden. De verschillende hoeken en activiteiten die plaats vinden in de kleuterklas.

- Een leeshoek (een plekje waar leerlingen zich terug kunnen trekken om in alle rust een boekje door te bladeren).
- Een bouwhoek, huishoek (een afgebakende plek waar leerlingen uitgedaagd worden om samen tot spel te komen).
- Een natte zone (watertafel, zandtafel een plek waar creativiteit en samenwerken gestimuleerd wordt).
- Tafels en krukjes bij het digibord (voor een instructie of tafels bij elkaar om in groepjes te werken).

Er is niet één vaste oplossing, elk concept, visie, lesdoel of keuze voor activiteit bepaald wat er nodig is. En daarnaast is het ook leraar en leerling afhankelijk. Op het moment dat er alleen maar frontaal lesgegeven wordt dat is een opstelling met alleen groepjes niet passend. En als je veel samenwerkend leren wil stimuleren, dan kies je ook niet voor een busopstelling.

Doelgericht aan de slag

Het belang is dat je uitgaat van het doel. Wat is het doel van de les? Welke activiteit zet je in om dit doel te bereiken? Vanuit hier kies je een passende opstelling die past en aansluit voor jou les. In samenwerking met Lot to Learn heeft Edux een nieuw kaartspel het lokaal als instrument ontwikkeld. "Ruimte voor leren" is het kaartspel voor het basisonderwijs (groep 3 tot en met groep 8) en het kaartspel "leeractiviteiten centraal" is ontwikkeld voor VO, MBO en HBO.

In vier stappen ga je alleen of samen met collega's aan de slag om tot de meest passende opstelling voor de les van morgen te komen. Hierbij is het makkelijk als je flexibel meubilair hebt, dit vraagt om een investering. Iets wat natuurlijk niet altijd haalbaar is. Het kan ook prima met de huidige meubels die je in het lokaal hebt staan. Betrek je leerlingen erbij en laat ze vooral helpen, zo stimuleer je extra beweging voor een nieuwe activiteit. Er is meer mogelijk dan je denkt!

Meer weten?

Wil je meer weten over de mogelijkheden van de leeromgeving en de impact op de ontwikkeling van leerlingen? Neem vrijblijvend contact met op met adviseur Lotte van Egmond en informeer of Edux jou of jouw team kan ondersteunen.

Lotte van Egmond

Adviseur Edux

06 – 29 67 01 14

l.vanegmond@edux.nl

Literatuurlijst

Barret, P., Zhang, Y., Davies, F., & Barrett, L. (2017). *Clever Classrooms*. Summary report of the HEAD Project. Opgeroepen op maart 31, 2017, van University of Salford: <https://www.salford.ac.uk/cleverclassrooms/1503-Salford-Uni-Report-DIGITAL.pdf>